

Зоряна Ігорівна Книш,

*Західноукраїнський національний університет (м. Тернопіль),
кафедра цивільного права і процесу (здобувач);*

 <https://orcid.org/0000-0002-6548-3301>,
e-mail: knyszoryana@gmail.com

**ГАРАНТІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ**

Досліджено відносини власності внутрішньо переміщених осіб, особливості яких обумовлюються їх правовим статусом та відсутністю достатньої законодавчої регламентації захисту їх майнового становища. Здійснено аналіз правових категорій «здійснення», «охорона» та «захист» як невід’ємних складових права власності внутрішньо переміщених осіб. Надано визначення та презентовано класифікацію гарантій права власності внутрішньо переміщених осіб, запропоновано їх поділ на загальні та спеціальні, а також на гарантії здійснення і гарантії захисту.

Ключові слова: право власності, здійснення, охорона, захист, правові гарантії, внутрішньо переміщені особи.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Власність надає її власнику не лише безліч благ, пов’язаних із тріадою його повноважень, але й дозволяє задовольняти свої інтереси, набуваючи інших прав. Водночас відповідно до ст. 13 Конституції України¹ та ст. 319 Цивільного кодексу України² (далі – ЦК України) власність зобов’язує, вона не повинна використовуватися на шкоду людині та суспільству. Власність, особливо якщо говорити про нерухоме чи інше цінне майно, потребує адекватного ставлення до себе як із боку її власника, так і з боку інших осіб, які йому протистоять. І хоча держава не втручається у здійснення власником права власності, крім випадків, коли діяльність власника може бути обмежена чи припинена у випадках і в порядку, чітко встановлених законом, саме вона забезпечує захист прав усіх суб’єктів права власності. Наявність в особи майна є презумпцією та необхідною умовою її участі

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 17.11.2020).

² Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.11.2020).

в цивільних майнових правовідносинах. Останнє сприяє побудові правовідносин, у яких відносини сторін не призведуть до втрати наявної власності, а, навпаки, сприятимуть належному здійсненню таких відносин, охорони від неправомірних посягань, а у визначених випадках – і захисту.

Відомо, що суб'єктами права власності є український народ, фізичні та юридичні особи, держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права. Наприкінці лютого – на початку березня 2014 р. через анексію Криму та збройний конфлікт на частині територій Донецької і Луганської областей з'явилися так звані внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО), правовий статус яких було закріплено в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»¹. Поява цих осіб зумовила необхідність не лише подальшого законодавчого врегулювання багатьох питань, пов'язаних зі зростанням навантаження на локальні ринки праці, їх розміщенням, навчанням, працевлаштуванням, соціальним і медичним забезпеченням тощо, а й правового врегулювання майнового становища суб'єкта-учасника цивільного обігу, який має спеціальний статус.

Стан дослідження проблеми

Відносини власності не втрачають своєї актуальності та продовжують бути об'єктом усебічного наукового аналізу. Питання змісту права власності, суб'єктного складу, особливостей здійснення, обмежень, охорони і захисту в різні часи були предметом досліджень І. Дзери, І. Жилінкової, В. Кузнецової, В. Луця, А. Майданика, А. Підпригори, І. Спасиво-Фатєєвої, В. Теремецького, Ю. Червоного, Я. Шевченко та інших учених. Так, О. Соколов у своїй науковій праці визначив сутність юрисдикційного захисту майнових прав ВПО та розглянув механізми юрисдикційної форми захисту їх майнових прав [1]. В іншій публікації у співавторстві з В. Теремецьким він розглянув проблемні питання, пов'язані із захистом прав ВПО, й охарактеризував загальні та спеціальні способи захисту їх майнових прав [2]. О. Аврамова присвятила свою публікацію визначенню правового забезпечення права на достатнє житло, детально розглянувши аспект правових гарантій власності на житло [3].

Однак на початку 2014 р. на теренах України розпочався збройний конфлікт, що призвів до анексії частини території держави. Тому постало глобальне питання врегулювання назрілих питань, пов'язаних із правом власності внутрішньо переміщених осіб, які

¹ Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18> (дата звернення: 17.11.2020).

стали жертвами цього конфлікту. Хоча у 2014 р. було ухвалено закони України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»¹, «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»², а також чимало інших нормативно-правових актів, що регламентують питання правового статусу та забезпечення здійснення внутрішньо переміщеними особами своїх прав, проте всі вони майже не торкалися вирішення питань здійснення вказаними особами права власності щодо об'єктів майна, яке залишилося на окупованій території.

10 червня 2016 р. у Верховному Суді України відбувся круглий стіл на тему «Гарантії здійснення права власності та його захист в особливих умовах», присвячений обговоренню гарантій здійснення та механізмів захисту права власності в особливих умовах (збройний конфлікт, окупація, анексія територій, військові дії, АТО), ознайомленню з практикою Європейського суду з прав людини у відповідних питаннях, а також із досвідом іноземних держав, що стикалися з подібними до цієї ситуаціями. Згодом, 20 квітня 2017 р., було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб», на якій розглядалися питання правового статусу вказаних осіб, обговорювалися окремі аспекти здійснення ними особистих немайнових і майнових прав, а також проблеми правового регулювання здійснення ними права власності, як наслідок аналізувалися повноваження владних суб'єктів щодо забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, роль громадських організацій у захисті їх прав тощо. Однак питання забезпечення здійснення та захисту права власності внутрішньо переміщених осіб щодо майна, яке залишилося на окупованій території, і досі лишаються неврегульованими.

Мета і завдання дослідження

Мета статті – дослідити відносини власності внутрішньо переміщених осіб, особливість яких обумовлюється правовим статусом та відсутністю достатньої законодавчої регламентації захисту майнового становища. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі *завдання*: проаналізувати дефініції «гарантії здійснення» та «гарантія захисту» як невід'ємні складові права власності внутрішньо переміщених осіб, а також сформулювати визначення та запропонувати класифікацію гарантій права власності внутрішньо переміщених осіб.

¹ Там само.

² Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 17.11.2020).

Наукова новизна дослідження

Найчастіше особи, які залишили місця свого постійного проживання у зв'язку зі збройним конфліктом чи іншими проявами насильства, не мають реальної можливості здійснювати фактичне, а іноді й юридичне (відсутність належних документів на відповідне майно) володіння майном. Це свідчить про необхідність запровадження гарантій, які забезпечили б не лише здійснення внутрішньо переміщеними особами прав власності, але й, наскільки це можливо в такій ситуації, схоронність їхнього майна. Відсутність чітких механізмів повернення такого майна власникам і процедури виплати компенсації у разі його знищення негативно відбивається на гарантованості права власності громадян України та в подальшому призведе до численних позовів щодо відновлення права власності на такі об'єкти.

Виклад основного матеріалу

Будь-яка людина, щоб жити, повинна хоча б на мінімальному рівні задовольняти свої матеріальні та духовні потреби – в їжі, одязі, побуті, житті, освіті, медицині тощо. Основні з цих потреб можуть бути задоволені за рахунок тих продуктів (майна), які потрапляють у її власність і якими вона володіє, користується та розпоряджається на свій розсуд та у власних інтересах, усуваючи інших осіб від втручання в закріплену за нею як власником сферу господарювання над майном, що їй належить. Саме рухоме та нерухоме майно і майнові права можуть забезпечити внутрішньо переміщену особу належною матеріальною базою для того, щоб розпочати нове життя після зазначених труднощів [4, с. 64].

Відповідно до ст. 3 Конституції України права і свободи людини, їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави¹. Проголошення гарантій особистих прав і свобод людини та громадянина є важливою, але не єдиною ознакою правової держави. Необхідно створити відповідні умови для реалізації прав і свобод, що повинні забезпечуватися надійною системою їх гарантій. Роль і значення правових гарантій визначається тим, що вони створюють необхідні юридичні умови для перетворення закріплених у законодавстві прав і свобод людини та громадянина з можливостей на реальність [5, с. 27].

Грунтовний аналіз правової сутності категорії «гарантія» було здійснено О. Петрик [6, с. 113], яка навела і проаналізувала чимало наявних різновидів тлумачення цього поняття. Зокрема, вона зазначає, що в підґрунті етимологічного визначення поняття «гарантія» перебуває французьке слово *garantie*, від *garantir* – забезпечувати, охороняти, що

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 17.11.2020).

означає поруку, забезпечення, завірення [7, с. 283]. Водночас у Великій юридичній енциклопедії під гарантіями прав і свобод розуміють умови і засоби, що надають громадянам можливість користуватися правами, встановленими Конституцією та іншими законами [8, с. 277]. Також під гарантіями розуміють такі явища, які сприяють здійсненню прав і свобод людини, забезпечують їх охорону та захист [9, с. 23].

За основу критерію поділу гарантій прав власності внутрішньо переміщених осіб слід узяти думку М. Вітрука, що гарантії прав і свобод – це умови і засоби, які забезпечують їх фактичну реалізацію і належну охорону (захист), відповідно до чого згаданий автор поділяє правові гарантії на дві групи: 1) гарантії реалізації прав і свобод; 2) гарантії охорони прав і свобод [10, с. 31].

На тимчасово окупованій території право власності охороняється згідно із законодавством України. Серед наявних поглядів щодо співвідношення юридичних категорій охорони та захисту права власності варто підтримати той, що ґрунтується на стадіях існування суб'єктивного цивільного права. Так, призначенням правової охорони є регулювання суспільних відносин на першому етапі та визначення заходів з охорони конкретного суб'єктивного права – на другому; сама можливість захисту цього права і конкретне його здійснення є одним із чинників правової охорони, а правовий захист – лише результат реалізації особою права на захист [11, с. 253]. Уважаємо, що охорона – це категорія нормального стану існування суб'єктивного права, тоді як захист – категорія суб'єктивного права в порушеному стані. Це міра можливої поведінки особи, права якої порушено, яку вона обирає з тих можливостей, що їй надаються об'єктивним правом.

Збройний конфлікт, тимчасова окупація, повсюдні прояви насильства і порушення прав людини стали підставою для формування у внутрішньо переміщених осіб переконання, що їхнє право власності буде порушено, тобто існує реальна загроза такого порушення. Тому в такій ситуації вжиті запобіжні заходи охоплюються поняттям «захист». Про охорону прав слід говорити як про правовий засіб, що попереджає порушення, а про захист – як про такий, що настає за порушенням і має результатом відновлення відповідного суб'єктивного права. Захист передбачає певні можливості, які надаються носієві цього права додатково порівняно з тими, які він мав до правопорушення [12, с. 103].

Сутність суб'єктивного права власності внутрішньо переміщених осіб полягає у реалізації ними як власниками свого права, здійсненні наданих законодавством можливостей щодо набуття права власності на об'єкти у формі володіння, користування і розпорядження ними та захисті наданих за законом прав на ці об'єкти.

Правове регулювання права власності внутрішньо переміщених осіб в Україні умовно можна поділити на дві групи. Перша група

містить у собі загальні положення законодавства України у сфері забезпечення здійснення права власності. Другу групу складають спеціальні норми, що стосуються реалізації правомочностей власника саме внутрішньо переміщеними особами чи особами, які проживають або проживали на територіях з особливим статусом (наприклад, на тимчасово окупованих територіях) [4, с. 65].

Виходячи із цього, гарантії здійснення прав власності внутрішньо переміщених осіб можна поділити залежно від правового статусу особи, яка є власником майна, на загальні, тобто ті, які передбачено для всіх без винятку фізичних осіб, що проживають на території України, та спеціальні – це встановлені державою юридичні норми, спрямовані на забезпечення прав саме внутрішньо переміщених осіб.

Як відомо, гарантії здійснення права власності містяться у ст. 319 ЦК України¹, яка дає найзагальніше розуміння того, яким чином має здійснюватися право власності. Проте гарантії щодо здійснення права власності внутрішньо переміщених осіб потребують окремої деталізації та нормативного закріплення. Наразі їх закріплено в Законі України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»², відповідно до якого за фізичними особами незалежно від набуття ними статусу біженця чи іншого спеціального правового статусу зберігається право власності та інші речові права на майно (зокрема на нерухомість, включно із земельними ділянками, що перебувають на тимчасово окупованій території), якщо воно було набуто відповідно до законів України.

У ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод³ передбачено право кожної фізичної чи юридичної особи безперешкодно користуватися своїм майном, за нею не допускається позбавлення особи її власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права, визнається право держави на здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів. Гарантії здійснення та захисту права власності закріплено й у національному законодавстві. Так, відповідно до ч. 4 ст. 41 Конституції

¹ Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.11.2020).

² Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18> (дата звернення: 17.11.2020).

³ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : від 04.11.1950 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 17.11.2020).

України ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, а право приватної власності є непорушним¹. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого майнового права та інтересу (ст. 16 ЦК України)².

Відповідно до ч. 1 ст. 317 ЦК України власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном³. Згідно з положенням ст. 319 ЦК України власник володіє, користується і розпоряджається своїм майном на власний розсуд⁴. Однак цінність права на власність полягає в його реальності, тобто можливості реального здійснення повноважень щодо власності.

Здійснення права власності відбувається через волю і дії власника, які мають сповна відповідати правовим приписам, адже право власника на дії і самі дії – не те ж саме. Різниця між змістом суб'єктивного права і його здійсненням полягає насамперед у тому, що перше охоплює лише можливу поведінку уповноваженої особи, тоді як здійснення права є реальною, конкретною дією, що призводить до виникнення юридичних наслідків. Звідси випливає висновок, що співвідношення між поведінкою, яка утворює зміст суб'єктивного права, і поведінкою, яка становить зміст здійснення права, можна уявити як співвідношення між можливістю і дійсністю [13, с. 204]. Виходячи із цього твердження, здійснення права власності внутрішньо переміщеними особами має абсолютний характер, тобто абсолютні цивільні права стосуються невизначеного кола осіб, крім правоволодільця. Отже, фізична особа, яка вимушено залишила або покинула своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру, має право на забезпечення здійснення права власності, його охорону та захист від протиправних посягань інших осіб, зокрема держави-агресора, оскільки це є природною ознакою абсолютного права. Після порушення воно продовжує існувати, оскільки не задоволено інтерес, опосередкований цим правом; інтерес особи щодо володіння, користування та розпорядження своїм майном не задовольняється, а отже, суб'єктивне право – право власності – продовжує існувати [14, с. 100]. На нього

¹ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-вр // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 17.11.2020).

² Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 17.11.2020).

³ Там само.

⁴ Там само.

не може вплинути зміна місця проживання власника, а також те, що власник сам не володіє річчю і не користується нею.

Саме тому у положеннях Резолюції 1708 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи від 28 січня 2010 р.¹ зазначено, що переміщення мільйонів людей у всьому світі – одне з основних прав людини та гуманітарних викликів сьогодення. Для біженців і внутрішньо переміщених осіб втрата житла, землі та майна – це передусім завдання ухвалити рішення щодо свого переміщення на тривалий час. Фактично зазначені особи втрачають право власності, оскільки були змушені залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру з метою врятувати життя та/або здоров'я. Це унеможливило здійснення ними права власності щодо рухомого та нерухомого майна, яке перебуває на територіях, де тривають збройні конфлікти, тимчасова окупація чи інші обставини, через які власники такого майна змушені були покинути місця свого постійного проживання. Проте юридично знищення, окупація та конфіскація похищеного майна порушують права постраждалих осіб, подовжують їх переміщення й ускладнюють процес примирення та миротворення. Тому реституція майна, тобто відновлення прав і фізичного володіння на користь переміщених колишніх мешканців, або компенсація – це форми відшкодування, необхідні для відновлення прав таких осіб і верховенства права.

Висновки

Сутність суб'єктивного права власності внутрішньо переміщених осіб полягає у реалізації ними свого права власності, здійсненні наданих законодавством можливостей щодо набуття права власності на об'єкти у формі володіння, користування і розпорядження ними та захисті наданих чи набутих за законом або договором прав на ці об'єкти. Право повинно обслуговувати суспільні відносини, віднайти способи впливу на негативні обставини та мінімізувати вплив їх наслідків на осіб, які потребують захисту чи охорони їх майнової сфери, посягання на яку відбулося через обставини, які не залежали від їхньої волі та на які вони не могли вплинути, у зв'язку з чим потребують компетентного захисту та гарантій його здійснення.

Посилення захисту права власності в Україні є нерозривно пов'язаним зі здійсненням ефективного нормативно-правового забезпечення права власності громадян України, які постраждали внаслідок

¹ Вирішення майнових питань біженців і внутрішньо переміщених осіб : Резолюція 1708 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи від 28.01.2010 // Council of Europe : сайт. URL: <https://rm.coe.int/16806b5a6d> (дата звернення: 17.11.2020).

проведення антитерористичної операції, формування для них дієвих правових гарантій відновлення порушених, невизнаних та оспорюваних прав щодо володіння, користування та розпорядження майном та забезпечення можливості звернення за захистом такого права із застосуванням визначених у законодавстві способів захисту. Оскільки право власності може бути порушене будь-ким, будь-коли і будь-де, умисно чи необережно, то й охороняється воно від усяких потенційно можливих посягань.

Отже, під гарантіями права власності внутрішньо переміщених осіб слід розуміти сукупність способів, засобів і процедур, спрямованих на забезпечення здійснення ними права власності як у загальному відповідно до норм чинного законодавства України (рівність суб'єктів права власності, непорушність права власності, свобода у здійсненні власником його правомочностей), так і в спеціальному порядку (володіння, користування та розпорядження майном не залежить від зміни місця проживання власника чи від того, що власник сам не володіє річчю і не користується нею); також ці гарантії забезпечують захист права власності вказаних осіб за допомогою реєстраційних процедур права власності та в судовому порядку.

Перспективними напрямками наукових досліджень є подальше дослідження проблем дотримання гарантій здійснення права власності внутрішньо переміщених осіб з метою розроблення механізму його захисту.

Список бібліографічних посилань: 1. Соколов О. М. Юридичний захист майнових прав внутрішньо переміщених осіб. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 6 (1). С. 112–115. 2. Теремецький В. І., Соколов О. М. Способи захисту майнових прав внутрішньо переміщених осіб. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право*. 2018. Вип. 16. С. 30–39. 3. Аврамова О. Є. Правове забезпечення права на достатнє житло (аспект правові гарантії власності на житло). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2018. Вип. 48, т. 1. С. 7–10. 4. Рогач О. Я., Паніна Ю. С. Проблеми правового здійснення права власності внутрішньо переміщеними особами // Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 20 квіт. 2017 р.) / за заг. ред. О. Я. Рогача, Я. В. Лазура., М. В. Менджула. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2017. С. 64–72. 5. Білозьоров Є. В. Правові гарантії захисту прав і свобод людини в Україні: реалії та проблеми. *Адвокат*. 2009. № 8. С. 26–30. 6. Петрик О. Правова сутність поняття «права» та «гарантії» науково-педагогічних працівників. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 110–116. 7. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : в 4 т. М., 1955. Т. 1: А-З. 698 с. 8. Большой юридический словарь / под ред. А. Я. Сухарева. 3-е изд. М. : ИНФРА-М, 2010. 858 с. 9. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / Нац. акад. правових наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; редкол.: В. Я. Тацій та ін. Харків : Право, 2017. Т. 3:

Загальна теорія права. 952 с. **10.** Витрук Н. В. О юридических средствах обеспечения реализации и охраны прав советских граждан. *Известия вузов. Правоведение*. 1964. № 4. С. 29–38. **11.** Право власності в Україні : навч. посіб. / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, О. А. Підпригора та ін. ; за заг. ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. Київ : Юрінком Інтер, 2000. 816 с. **12.** Штанько А. Захисні відносини у сфері цивільних майнових прав та інтересів. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 3. С. 100–113. **13.** Безсмертна Н. В. Межі здійснення права приватної власності. *Наукові записки НаУКМА*. 2001. Вип. 19. С. 204–207. **14.** Поліщук Л. В. Здійснення права власності за законодавством України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 6. С. 98–103.

Надійшла до редколегії 20.11.2020

Knysh Z. I. Guarantees for Exercising and Protecting the Property Right of Internally Displaced Persons

The author has researched property relations of internally displaced persons, the peculiarities of which are determined by their legal status and the lack of sufficient legislative regulation to protect their property status. It has been emphasized that the realization of property rights occurs through the will and actions of the owner, which must fully comply with legal requirements, because the right of the owner to actions and the actions themselves – differ from each other. The difference between the content of a subjective right and its realization is, first of all, that the content of a subjective right covers only the possible behavior of an authorized person, and the realization of the right is a real, concrete action that leads to legal consequences. Therefore, the realization of property rights by internally displaced persons is absolute, i.e. absolute civil rights apply to an indefinite number of persons, except for the right of the owner.

The legal categories of “realization”, “protection” and “defense” have been analyzed as integral components of the property right of internally displaced persons. It has been stated that protection is the category of the normal state of existence of the subjective right, and defense is the category of the subjective right in a violated state.

It has been proved that in most cases people who have left their place of residence due to armed conflict or other forms of violence do not have a real opportunity to realize actual and sometimes legal (for example, due to the lack of proper documents on the property) possession. It indicates the need to introduce guarantees that will ensure not only the realization of property rights by internally displaced persons, but also the safety of their property. It has been offered to understand the guarantees of property rights of internally displaced persons as a set of methods, means and procedures aimed at ensuring the realization of their property rights.

The author has formulated own definition and has suggested the classification of guarantees of property rights of internally displaced persons, with their division into general and special, as well as guarantees of the realization of the rights and guarantees of protection.

Key words: property right, exercise, protection, defense, legal guarantees, internally displaced persons.

